

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL-LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxíu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Cal Racó

Domingo Viadiu Vila va heretar el mas Soler de Camps del seu pare Pau Viadiu Goberna, segons el testament datat el 1855. A la part de baix de la propietat, tocant a la riera de Fonollosa, hi tenien els Viadiu una casa petita anomenada la Caseta o la Casona del Soler. En una llista del 1861 hi trobem vivint un home anomenat Pere Torrescasana Trullàs. Segurament pagava un cens a l'amo del Soler. El 3 de juny de 1876, els germans Vicenç i Pere Torrescasana Bastardas de Fals, de 36 i 42 anys respectivament, van comprar la casa amb un quartà de terreny al seu voltant. En van pagar 1.000 pessetes. La casa devia estar dividida en dues parts, perquè es diu que tenia dues portes. Això es confirma a la següent venda, efectuada el 20 d'abril de 1879. Els Torrescasana van vendre la meitat de la casa, la que donava a ponent a Francesc Torrades Coromines, i l'altra meitat, la que donava a llevant, a Pere Torrades Coromines. El terreny es va dividir també, quedant mig quartà per cada comprador. El Francesc i el Pere eren dos germans procedents de cal Guinard, una casa que es troba un tros riera avall. No tenien lloc a la casa del seu germà gran i es van veure obligats a colonitzar la part alta de la Vall del Bosc.

Façana de Cal Racó

Quan van comprar la casa a mitges, els dos germans eren solters, però aviat van trobar muller. El Francesc va escollir a Ramona Soler Carol, de Castelltallat, i el Pere a Maria Soler Davant, de Sant Mateu. Durant uns anys van viure tots junts a la casa que ja es deia aleshores cal Racó. El 1883 l'amo del Soler va vendre per 160 pessetes a Pere Torrades els drets d'una vinya de la seva propietat, anomenada "la vinya de sobre el cingle". Aquesta vinya l'havia menat anteriorment el Pere Torrescasana. L'any 1907, el Francesc

i la seva família van agafar els trastets i van traslladar-se a una casa que es trobava un tros amunt, dita ca l'Esquerrà, mentre que a cal Racó quedaven el Pere, la Maria, i els seus cinc fills; tres nois i dues noies. Els nois es deien Josep, Sebastià i Andreu.

La casa va quedar per Josep Torradas Soler, nascut el 1882, i a qui no cal confondre amb el seu cosí de ca l'Esquerrà, que portava el mateix nom i cognoms. El Josep es va casar el 1918 amb Manela Tomasa Mercadal, de Camps. La Manela es va casar amb una mica de panxa, ja que al cap de pocs dies va donar a llum a dues nenes bessones, que no van ser prou fortes per sobreviure. Després vindrien el Peret i el Florenci. La família era molt pobre, perquè tenien poca terra i dolenta, i per això la Manela va entrar a treballar a la fàbrica de filatura dels Polvorers, a la secció de les metxeres. Passava sis dies a la fàbrica i mentrestant el seu home i fills anaven com podien. La Manela era tot un personatge, molt popular al raval de la Vall i rodalies. Tenia un caràcter molt alegre, característica que s'accentuava quan podia atrapar un porró de vi. Li agradava molt ballar i ho feia en qualsevol lloc i ocasió sense necessitat d'acompanyament musical de cap mena. Tothora repetia "visca Manela, que va de vals". No es d'estranyar doncs, que la casa del Racó fos coneguda aleshores com ca la Manela. Cap a l'any 1932, la Manela i la seva família van abandonar la casa, perquè les obres de la carretera del Molí de Boixeda a Fonollosa la van afectar, i van anar a viure de lloguer a la casa veïna de cal Mateu, que lògicament va passar a dir-se ca la Manela. La casa va quedar buida, però durant un temps va estar ocupada per una dona molt miserable amb tres criatures petites. Hi va ser poc temps, perquè un dia la van trobar ofegada al Gorg del Gascó. El fill gran, el Peret Torradas, pertanyia a la "lleua del biberó" i va ser mobilitzat a la batalla de l'Ebre. Després de veure morir a molts del seus, va desertar amb un company. Van tenir un bon problema a l'hora de creuar

l'Ebre. Ell havia après a nedar a la riera, però el company no en sabia, de manera que el va portar agafat a l'esquena. Va caminar 9 dies fins a arribar a casa, i aleshores es va emboscar. S'amagava de dia en un clot, i en fer-se fosc entrava a casa seva per un forat dissimulat sota una bota del celler. Després de la guerra, el Peret es va casar i va marxar a Sant Fruitós.

El seu germà, el Florenci, feia de "sereno" a Manresa, però tenia delicats els pulmons i va morir jove. El 1950 la Manela va acollir a casa seva el seu germà Joan Tomasa Mercadal, que va sortir en llibertat condicional després d'una llarga reclusió al Penal del Puerto de Santa Maria, de Cadiz. Quan es van haver mort tots, la Manela es va quedar sola i va patir molta misèria. Passava per les cases, sobretot el dia que mataben el poc, i demanava alguna cosa de menjar i beure. A les acaballes va ser acollida en una institució benèfica a Igualada. La casa del Racó, o ca la Manela, actualment es troba derruïda, sobretot perquè una grossa pedra de la cinglera va patinar i va penetrar per la teulada. No obstant això, es poden veure els dos portals, encarats a migdia, i un elegant arc de pedra.

